

Ainekavad gümnaasiumiastmele.

Aine nimetus: **AJALUGU (EESTI AJALUGU).**

1. Õppeaine kirjeldus.

Ajalooõpetus aitab õpilasel omandada kultuuriruumis ja ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi ning teadvustada ja analüüsida minevikunähtuste muutlikkust, tõlgendatavust, omavahelisi seoseid ning seoseid tänapäevaga. Käsitletakse inimeste igapäevaelu ja maailmapilti, ühiskonna, kultuuri ja mõtteviisi, sh väärtushinnangute muutumist ning ajaloolisi isikuid ja sündmusi nii enda kui ka teiste vaatenurgast lähtuvalt.

Eesti ajaloo õpetuse kursuste järjekord on kronoloogilis-temaatiline, st ajaloolisi probleeme käsitletakse kronoloogilist järgnevust silmas pidades. Eesti ajaloo kursuse käigus omandab õpilane oskusi temaatiliseks käsitluseks vajalike ajalisel (ja kultuuriliselt) kaugemate valdkondade vaheliste seoste loomiseks ning nägemiseks.

Gümnaasiumi ajalooõpetuses, sh Eesti ajaloo kursuses, tähtsustatakse probleemikeskset käsitlust, analüüsides hinnanguid ja tõlgendusi erinevast seisukohast lähtuvalt. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ning ajalooürija seisukohast, kujundatakse kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse, võrreldakse ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates ning hinnatakse allikate usaldusväärsust.

Eesti ajaloo kursuses teadvustatakse õppija rolli kultuuripärandi säilitajana ning edasikandjana. Ajalooõpetus toetab õppija enesemääratluse kujunemist ja võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, Internet, erinevad inimesed ning paigad.

2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid.

Gümnaasiumi ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu ja teadvustab enda võimalusi mineviku uurijana ning ajaloos osalejana, määratleb end oma rahva liikmena, eurooplase ja maailmakodanikuna;
- 2) tunneb ajalugu ajastut iseloomustavate sündmuste, protsesside, vaimulaadi ja isikute kaudu;
- 3) mõistab ajaloosündmuste ja protsesside põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse, järjepidevuse olemust ning erineva tõlgendamise põhjusi, võtab oma seisukohti kujundades arvesse ajastu konteksti;
- 4) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning mõistab seda ühiskonna rikkuse ja arengu eeldusena, teadvustab oma võimalusi kultuuripärandi säilitajana ning edasikandjana;
- 5) leiab ja analüüsib kriitiliselt ajalooteavet sisaldavat infot, hindab allikate usaldusväärsust ning kasutab erinevaid teabeallikaid eesmärgipäraselt;
- 6) mõistab ja tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma seisukohta, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 7) teab ja kasutab kontekstis ajaloo põhimõisteid ning eristab ajaloo fakti tõlgendusest ja arvamusest;

8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike, infokanaleid ja IKT-vahendeid, väljendab oma teadmisi ja oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kaitseb argumenteeritult oma seisukohta.

3. Hindamine.

Eesti ajaloo õpetuses kontrollitakse ja hinnatakse õpitulemuste saavutatust erinevate ülesannete kaudu, pidades silmas teadmiste ja oskuste tasakaalu. Ülesanded on erineva raskusastmega, hinnatakse analüüsi oskust, üldistamis oskust, hinnangu andmise adekvaatsust ja põhjendatust.

Hindamisel kontrollitakse, kas õpilane on omandanud Eesti ajaloo kronoloogilised piirid, teab ja oskab iseloomustada ja analüüsida tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid, kultuurinähtusi ja -panust; tunneb üldajaloo olulisemaid sündmusi, protsesse ja isikuid; oskab leida ajaloosündmuste ja -nähtuste sarnasusi ja erinevusi, põhjusi ja tagajärgi; saab aru, et ajaloosündmusi võib alati mitmeti tõlgendada; põhjendab oma seisukohti ja oskab anda hinnangu; oskab end asetada minevikus elanud inimese olukorda.

Kaardiülesandega kontrollitakse kaardilt informatsiooni leidmise ja tõlgendamise oskust. Allika analüüsiga hinnatakse tekstist olulise leidmise ja katkendi(te) põhjal küsimustele vastamise oskust, allikatekstide võrdlemise, kommenteerimise, hindamise (sh allika usaldusvärsuse), ja tõlgendamise oskust. Pildi või foto analüüsiga hinnatakse äratundmise, seostamise, iseloomustamise ja tõlgendamise oskust. Arutluse kirjutamisel võetakse arvesse arutluse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist hinnangute kaudu.

4. Alljärgnev tabel:

Kursuse nimi **EESTI AJALUGU** (kuni 16.–17. sajandi vahetuseni) **I**, tundide arv 35

Teema	Õppesisu/põhimõisted	Õpitulemused	Õppetegevus	Õppevahendid
ESIAEG (7 tundi) I Tähtsamad arheoloogilised kultuurid Esiaja allikad ja nende uurimine Kiviaja kultuurid Eestis:	ÕPILANE teab mis/ kes on ... Esiag, esiaja allikad esiaja periodiseerimine	ÕPILANE ... teab ja iseloomustab Eesti esiaja perioode inimeste tegevusalade ja eluolu muutuste alusel.	Töö õppetekstiga, suuline arutus, seoste loomine üldajalooga. Koostab ajajoone muinasaja perioodidest.	Õpik, töölehed, ajalooallikad

<p>Kunda kultuur, kammkeraamika kultuur, nõorkeraamika ehk venekirveste kultuur – elanike peamised tegevusalad ja kultuuri iseloomustavad muistised.</p>	<p>Kunda kultuur kammkeraamika nõorkeraamika e. venekirveste kultuur muistis</p>	<p>Seletab ja kasutab mõisteid: arheoloogiline kultuur, muistis.</p>	<p>Töö õppetekstiga, arheoloogiliste kultuuride iseloomustamine, inimeste tegevusalade ja eluolu võrdlemine erinevatel esiaja perioodidel. Arutelu filmi „Kaali saladused” põhjal .</p>	<p>Õpik, töölehed, vaatefilm „Kaali saladused“</p>
<p>Metalliaeg: Pronksiaeg. Asva kultuur. Rauaaeg. Põlispõllundus, kalmed, linnused.</p>	<p>Asva kultuur kalmed kultusekivid alepõllundus põlispõllundus linnused</p>	<p>Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: kalme, linnus</p>	<p>Filmi „Raua sulatamine” vaatamine ja analüüs. Õpitakse tundma metalliaja inimeste tegevusalasid ja eluolu, hinnatakse metalli kasutamise olulisust ühiskonna arengus. Õpilane kirjutab loovtöö.</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalookaardid, ajalooatlas, vaatefilm „Raua sulatamine“</p>
<p>II Eesti esiaja lõpul Suhted naabritega: idaslaavlased, balti hõimud, viikingid. Rahvusvaheliste kaubateede kujunemine ja Eesti.</p>	<p>Slaavlased idaslaavlased balti hõimud viikingid</p>	<p>Iseloomustab esiaja eestlaste suhteid naaberrahvastega</p>	<p>Töö õppetekstiga. Kaardi analüüs : eestlaste naabrid, kaubateede kujunemine.</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalookaardid</p>
<p>Eesti ühiskond esiaja lõpul: Sotsiaalne kihistumine. Maakonnad ja kihelkonnad. Linnused. Külad ja elamud.</p>	<p>Maakond kihelkond muinaslinnused külad, külade tüübid varanduslik ebavõrdsus vanemad</p>	<p>Iseloomustab Eesti halduskorraldust ja majanduslikku arengut esiaja lõpul, seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: maakond, kihelkond, malev, muinaslinnused.</p>	<p>Töö allikatega mõistetega, atlasega, seinakaardiga, õpitakse tegema järeldotsi eluolu kohta Eestis enne Balti ristisõdu.</p>	<p>Õpik, ajalooallikad, halduskaart</p>

<p>Muinasusund ja ristiusu levik Eestis.</p> <p>Muinasusundi seos loodusega. Vanimad teated ristiusu levikust Eestis.</p> <p><u>KESKAEG</u> (20 tundi)</p> <p>Muistne vabadusvõitlus:</p> <p>Balti ristsõdade põhjused. Muistse vabadusvõitluse käik. Eestlaste lüüasaamise põhjused ja tagajärjed. Henriku Liivimaa kroonika ajalooallikana.</p> <p>Vana-Liivimaa riigid.</p> <p>Riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Seisused. Maapäev. Vana-Liivimaa riikide omavahelised suhted ja suhted naabritega. Jüriöö ülestõus, selle põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>malev</p> <p>Muinasusk animism targad esimesed misjonärid</p> <p>Balti ristsõda</p> <p>Mõõgavendade ordu</p> <p>Lembitu Kaupo Ümera lahing Madisepäeva lahing Danebrog kroonik Henrik</p> <p>Liivimaa Vana-Liivimaa maahärrad Vana-Liivimaa Maapäeva seisuslik koosseis Liivi ordu ordumeister</p>	<p>Seletab ja kasutab mõistet: animism, kirjeldab eestlaste seoseid ristiusuga.</p> <p>Analüüsib Balti ristsõdade põhjust, käiku ja tulemusi erinevate osapoolte vaatenurgast. Teab, kes olid Lembitu, Kaupo, piiskop Albert, kroonik Henrik ja iseloomustab nende tegevust.</p> <p>Tunneb muutusi Vana-Liivimaa riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil, iseloomustab Vana-Liivimaa suhteid naaberriikidega, analüüsib Jüriöö ülestõusu tähtsust ja tähendust ajaloolise narratiivina, seletab</p>	<p>Töö õppetekstiga.</p> <p>Diskussioon : oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine.</p> <p>Töö õppeteksti ja ajalooallikatega : Henriku Liivimaa kroonika . Informatsiooni leidmine teabeallikatest, teabe analüüs, põhjus – tagajärg seoste leidmine.</p> <p>Tabeli koostamine.</p> <p>Töö õppetekstiga, kaardi ja atlasega, arutelu, ülevaate tabeli koostamine, põhjus-tagajärg seoste loomine</p>	<p>Õpik, töölehed</p> <p>Õpik, töölehed, ajalooallikad</p> <p>Õpik, ajalooatlas, ajalooallikad (ilukirjanduslik tekst), töölehed</p>
--	---	---	--	--

<p>Keskaja ühiskond Eestis:</p> <p>Läänikorraldus. Mõisate rajamine. Sunnismaisuse ja teoorjuse kujunemine. Keskaegsed linnad. Linnade valitsemine. Käsitöö, kaubandus, Hansa Liit. Gildid ja tsunftid. Eluolu linnas.</p>	<p>Läänikorraldus vasallkond mõis adramaa talurahva õiguslik seisund talurahva kihistumine sunnismaisus teotöö teoorjus raad tsunft gild Hansa Liit</p>	<p>ja kasutab kontekstis mõisteid: Vana-Liivimaa, Liivi ordu.</p> <p>Iseloomustab Eesti keskaja ühiskonda: läänikord, talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, käsitöö ja kaubandus, eluolu linnades; loob seoseid Eesti ja Euroopa ajaloo vahel keskajal, seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: adramaa vasallkond, mõis, sunnismaisus, teoorjus</p>	<p>Töö õppetekstiga, mõistetega, seoste loomine Euroopa ajaloo, rühmatöö, seminar Võimalusel õppekäik .</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalooallikad</p>
<p>Kirik ja kultuur.</p> <p>Vaimulikud ordud ja kloostrid. Arhitektuur.</p>	<p>Katoliku kirik missa paavst , piiskop preester kloostrid tsisterlased dominiiklased ja frantsisklased augustiinlased</p>	<p>Iseloomustab Eesti keskaja kultuuri põhijooni ja mõistab ristiusu mõju Eesti kultuurile , vaimuelule, väärtushinnangute muutumisele; mõistab kultuurilist järjepidevust, analüüsib kriitiliselt keskaja kroonikaid ja teisi teabetekste</p>	<p>Iseseisev töö õppetekstiga; Töö pildimaterjaliga, selle kommenteerimine, analüüs, võrdlemine, seoste loomine Euroopa kultuuriga Võimalusel õppekäik</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalooallikad</p>
<p><u>ÜLEMINEK KESKAJAST</u> <u>UUSAEGA</u> (8 tundi)</p>	<p>Reformatsioon</p>		<p>Töö</p>	

<p>Reformatsioon Eestis.</p> <p>Haridusolud. Eestikeelse trükisõna algus.</p>	<p>usupuhastus Martin Luther, Hermann Marsow, Melchior Hoffmann pildirüüste, Wanratti ja Koelli katekismus</p>	<p>Õpilane iseloomustab reformatsiooni mõju ja tähtsust eesti kultuuriloos, analüüsib muutusi mentaliteedis ja vaimuelus.</p>	<p>õppetekstiga, ajaloolase sõnavaraga, analüüs, võrdlus, olulise leidmine ja väärtustamine, arutelu</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalooallikad</p>
<p>Liivi sõda.</p> <p>Vana-Liivimaa asend Läänemere regioonis. Liivi sõja eellugu, käik ja tulemused.</p>	<p>Diplomaatiline eellugu Wolter von Plettenberg „Tartu maks” Ivan IV sõjast osavõjad riigid hertsog Magnus, Pontus De la Gardie, Jam Zapolski vaherahu, Pljussa vaherahu</p>	<p>Iseloomustab rahvusvahelisi suhteid Läänemere piirkonnas 16.sajandil, võrdleb suurriikide mõju Läänemere piirkonnas, teab muutusi riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil sõdade ajal, teab, kes olid Wolter von Plettenberg, Ivan IV.</p>	<p>Töö ajalooallikatega: Johannes Renneri kroonika. Informatsiooni leidmine, analüüs, hinnangu andmine, põhjuse-tagajärg seoste loomine.</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalooallikad, ajalookaardid</p>
<p>Eesti kolme kuningriigi valduses.</p> <p>Riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Vastureformatsioon.</p>	<p>Eesti ala jagatuna kolme kuningriigi vahel, vojevoodkonnad staarostkonnad</p> <p>Katoliikluse taastamine Lõuna-Eestis, vastureformatsioon. Liivi sõja tulemused.</p>	<p>Teab, kuidas toimus Rootsi võimu järkjärguline kehtestamine kogu Eesti alal; iseloomustab muutusi riiklikus korras ja poliitilisel kaardil.</p>	<p>Töö õppetekstiga, ajalookaardiga, oma arvamuse kujundamine ja põhjendamine, seoste loomine Euroopa ajalooga, analüüs, kriitilise mõtlemise kujundamine</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalooatlas, ajalookaardid</p>

<p>Kultuuri areng</p> <p>Balthasar Russowi kroonika ajalooallikana.</p> <p>Reformatsiooni ja vastureformatsiooni mõju vaimuelule.</p>	<p>Altmargi, Brömsebro, Oliwa rahu.</p> <p>Altmargi rahu Brömbsebro rahu</p> <p>Balthasar Russow</p> <p>Piibli tõlkimise algus- Hans Susi.</p> <p>Hermen Rode, Bernt Notke „Surmatants” Michel Sittow</p>	<p>Teab, kes oli Balthasar Russow ja iseloomustab tema tegevust.</p> <p>Oskab nimetada kunstialaseid näiteid reformatsiooni ja vastureformatsiooni ajast ja arutleda reformatsiooni mõjust Eesti vaimuelu edasisele kujunemisele.</p>	<p>Töö ajalooallikatega: rühmatöö :</p> <p>Balthasar Russowi kroonika. Probleemide püstitamine, lahenduste otsimine</p>	<p>Õpik, ajalooallikad, internet-PP, esitluslehed</p>
--	---	---	---	---

5. Alljärgnev tabel:

Kursuse nimi **EESTI AJALUGU** (17.sajand- 19.sajandi lõpp) **II**, tundide arv 35

Teema	Õppesisu/põhimõisted	Õpitulemused	Õppetegevus	Õppevahendid
<p><u>ROOTSI AEG</u> (10 tundi)</p> <p>Rootsi suurriigi ajastu</p>	<p>ÕPILANE teab kes/ mis on ...</p> <p>Rootsi suurriigi kujunemine</p>	<p>ÕPILANE ...</p> <p>Teab, millal ja mis asjaolud võimaldasid Rootsil kujuneda suurriigiks; oskab nimetada asjaolusid, mille poolest erines Rootsi suurriigi ühiskonna korraldus Lääne-Euroopa ühiskonnast.</p>	<p>Otsib erinevatest ajalooallikatest infot Rootsi suurriigi kujunemise kohta. Täidab etteantud küsimuste järgi võrdlustabeli või Venni-diagrammi.</p>	<p>Ajalooatlas. Õpik.</p>

<p>Rootsi keskvõim ja baltisaksa aadel</p>	<p>Eestimaa ja Liivimaa kubermang, võimukorraldus. Kohtukorraldus. Rüütelkonnad</p>	<p>Iseloomustab Rootsi poliitikat Eesti- ja Liivimaal ning annab sellele allikate ja teabetekstide põhjal hinnangu, hindab allikate usaldusväärsust; seletab ja kasutab kontekstis mõistet rüütelkond;</p>	<p>Töö kaardiga <i>Eesti ajaloo atlas</i> või <i>Ajaloo atlas</i> Venn-diagramm Töö allikmaterjalidega Üldine analüüs</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalookaardid</p>
<p>Majanduslik areng</p>	<p>Asustus Rootsi ajal Talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Reduktsioon ja selle tulemused. Karl XI. Manufaktuuride teke. Kaubandus. Suur näljahäda</p>	<p>Iseloomustab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal; seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: reduktsioon, vakuraamat; teab, kes oli Karl XI ja iseloomustab tema tegevust</p>	<p>Töö allikatega <i>Meie kaugem minevik. Suur näljahäda</i> - töölehed Arutluse kirjutamine Võimalusel õppekäik (ERM)</p>	<p>Õpik, ajalooatlas, ajalookaardid</p>
<p>Vaimuelu ja kultuur</p>	<p>Luterlus riigiusuna. Esimesed gümnaasiumid. Ülikooli asutamine Tartus, Academia Gustaviana. Gustav II Adolf, J. Skytte. Rahvaharidus. B. G. Forselius. Eestikeelse kirjasõna levik, piiblikonverentsid, Vastne Testament</p>	<p>Mõistab luterluse mõju ja Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval; seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: piiblikonverentsid, Vastne Testament, Academia Gustaviana; teab, kes olid B. G. Forselius, Gustav II Adolf, J. Skytte ning iseloomustab nende tegevust;</p>	<p>Rühmatöö – allikmaterjalid ja teabetekstid <i>TÜ ajalugu, Eesti ajaloo allikad</i> Kirjutab lühireferaadi Võimalusel õppekäik-TÜ Ajaloomuuseumi külastus</p>	<p>Õpik, töölehed, ajalooallikad</p>

<p><u>Eesti XVIII sajandil</u> (10 tundi)</p> <p>Venemaa euroopastumine XVIII sajandil.</p> <p>Põhjasõda</p> <p>Rahvastikuprotsessid Eestis XVI–XVIII sajandil</p> <p>Balti erikord</p>	<p>Peeter I. Katariina II, valgustatud absolutism.</p> <p>Põhjasõja põhjused, käik ja tulemused. Karl XII, Peeter I.</p> <p>Sõdade, haiguste, olmetingimuste ja näljahädade mõju rahvastikule. Talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, mõisamajandus.</p> <p>Vene keskvõim ja baltisaksa seisuslik omavalitsus. Balti erikord. Asehalduskord.</p>	<p>Teab, kes oli Peeter I, Katariina II; oskab seletada üksikisiku ja tema tegevuse mõju ajaloo edasises kulus.</p> <p>Selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju; teab, kes oli Karl XII; tema seoseid Eestiga.</p> <p>Analüüsib allikate ja teabetekstide alusel talurahva majandusliku olukorra ning õigusliku seisundi muutumist; analüüsib rahvastikuprotsesse mõjutanud tingimusi.</p> <p>Iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule; seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>balti</i></p>	<p>Töö ajalookaardiga, ajalooallikatega. Õpilane teeb kas paberkaardil või PP esitluse 18.saj. Vene suurvalitsejate kohta, kirjutab analüüsiva essee.</p> <p>Tutvub õppetekstiga ja lisa-ajalooallikaga, koostab Põhjasõja ajatelje, kirjutab loovtöö, kasutades õpitut, Karl XII viibimisest laiusel.</p> <p>Rühmatöö (sõdade, haiguste, olmetingimuste, näljahäda mõju rahvastikule) Kirjutab kokkuvõtva lühiarutluse rühmatöö tulemusena. Juhitud lugemise alusel täidab võrdlustabeli talu- ja mõisaelamise kohta.</p> <p>Õpilane loeb õppeteksti, koostab mõistekaardi balti erikorra kohta, kirjutab loovtöö elust Eestis kindralkuberneride ajal. Uurib ja esitleb vabal valikul impeeriumi teenistuses olevat tuntud baltisakslast.</p>	<p>Erinevad ajalooallikad, ajalooatlas, õpik, esitluslehed, töölehed.</p> <p>Õpik, ajalooallikas, tööleht.</p> <p>Õpik, töölehed, ajalooallikas.</p> <p>Õpik, ajalooallikad, internet.</p>
--	--	---	---	--

<p>Vaimuelu 18. sajandil</p>	<p>Baltisaksa kultuur ja talurahvakultuur. Rahvaharidus. Pietism ja valgustus, vennastekogud. A. Thor Helle ja A. W. Hupel.</p>	<p><i>erikord, restitutsioon, asehalduskord.</i></p> <p>Analüüsib Euroopa valgustusideede mõju eesti vaimuelule; seletab ja kasutab kontekstis mõistet <i>vennastekogud</i>; teab, kes olid A. Thor Helle ja A. W. Hupel, ning iseloomustab nende tegevust.</p>	<p>Töö õppetekstiga, ajalooallikaga. Rühmatöö. Uurib lisaallikatest, kuidas kujunes tänapäevane eesti kirjakeel. Kirjutab arutleva lühikirjandi baltisaksa kultuuri mõjudest eesti rahvuslikule kultuurile.</p>	<p>Õpik, ajalooallikas.</p>
<p>III teema. Eesti XIX sajandil ja XX sajandi algul (18 tundi)</p> <p>Moderniseeruv Euroopa</p>	<p>Industriaalühiskonna kujunemine. Linnastumine. Raudteede areng. Rahvuslik liikumine. Venemaa XIX sajandil ja XX sajandi algul.</p>	<p>Teab, mis on industriaalühiskond, millised on industrialiseerumise eeldused ja näited Eestis, iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga;</p>	<p>Tutvub õppematerjalidega, oskab teisendada teksti: diagrammid, tabelid, statistilised kokkuvõtted tekstiks; analüüsib põhjuseid tagajärg seoseid.</p>	<p>Õpik.</p>
<p>Talurahva vabanemine</p> <p>Ärkamisaeg</p>	<p>Pärisorjuse kaotamine Eestis. Talurahva omavalitsuse kujunemine. Talude pärisestostmine. Usuvahetusliikumine. Tööstuse areng. Erinevused Põhja- ja Lõuna-Eesti arengus.</p>	<p>Teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid;</p>	<p>Töö teabetekstidega, arvandmetega koos õppimisjuhendiga. Diskussioonivõrk pärisorjuse kaotamise küsimuses Õpilane kirjutab arutluse („Vabadus kohustab...“)</p> <p>Uurib õppematerjali ja koostab ärkamisaja ajajoone, rühmatöö.</p>	<p>Õpik, ajalooallikas, teabetekstid.</p> <p>Õpik, ajalooallikad, internet.</p>

	<p>Eelärkamisaeg. Estofiilid. K. E. Von Baer, F. R. Kreutzwald. Tartu ülikool XIX sajandil. Eesti haritlaskonna kujunemise algus. Seltsiliikumine. Tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ja nende eestvedajad: J. V. Jannsen, J. Hurt, C. R. Jakobson, L. Koidula. Erimeelsused eesmärkide saavutamisel. Venestusaja mõju haridusele, kultuurile ja rahvuslikule liikumisele. Rahvusliku professionaalse kultuuri kujunemine. Uus rahvuslik tõus, J. Tõnisson.</p>	<p>Mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele Eesti ajaloos; iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga; teab, millised olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise eestvedajad; analüüsib allikate alusel rahvusliku liikumise ettevõtmisi ja ideid; seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>estofiil, ärkamisaeg, rahvuslik liikumine, venestamine, Aleksandrikool</i>; - teab, kes olid K. E. von Baer, F. R. Kreutzwald, J. V. Jannsen, J. Hurt, C. R. Jakobson, L. Koidula ja J. Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust.</p>	<p>Õpilane teeb esitluse õpitu põhjal rahvusliku ärkamisaja teemal. Kirjutab arutluse antud teemal.</p>	
<p>Moderniseeruv Eesti</p>	<p>Majanduse areng. Raudteede ehitamine, selle mõju majanduslikule ja sotsiaalsele arengule. Suurtööstuse kujunemine. Põllumajanduse areng. Talurahva kihistumine. Ülevenemaaliste seaduste laienemine Eestile. Poliitilised rühmitused Eestis. 1905. aasta</p>	<p>Iseloomustab muutusi Eesti ühiskonnas ja ühiskondlik-poliitilise mõtte arengut XIX sajandi lõpul ning loob seoseid omariikluse kujunemisega;</p>	<p>Õpilane uurib õppematerjali, tutvub statistiliste andmetega. Rühmatöö, paaristöö: poliitilised liikumised ja ühiskonnategelased. Võimalusel õppekäik Põllumajandusmuuseumisse. Sündmuste kaardistamine.</p>	<p>Õpik. Töölehed.</p>

Kokkuvõte ja kordamine	sündmused ja nende mõju ühiskonnale.		Testid, viktoriin, õppekäigud jm.	
-------------------------------	--------------------------------------	--	-----------------------------------	--

VÕIMALIKUD ÕPPEVAHENDID ÜLDAJALOO KURSUSE ÕPETAMISEKS/ ÕPPIMISEKS:

- õppetekstid
- seinakaart, atlas
- teabekirjandus
- pildimaterjal
- Eesti ajalugu. Kronoloogia. Koost. Vahtre, S., Olion, Tallinn 1994, 2007
- Eesti rahva ajalugu 2. Taani- ja orduaeg, mõisad ja teoorjus. JK, Tallinn 1996
- Vahtre, S. Muinasaja loojang Eestis. Olion, Tallinn 1990
- Vahtre, S., Piirimäe, H. Meie kaugem minevik. Valgus, Tallinn, 1983
- Helmut Piirimäe: Rootsri riigimajandus Eesti- ja Liivimaal XVII sajandil, Tartu 2009
- Tiit Rosenberg: Eesti mõisate ajalooline ülevaade. – Eesti mõisad, Tallinn 1994, lk. 7-55.
- Seltsid ja ühiskonna muutumine: talupojajuhiskonnast rahvusriigini. Artiklite kogumik, toim. Ea Jansen, Jaanus Arukaevu, Tartu 1995.

Marten Seppel: Näljaabi Liivi- ja Eestimaal 17. sajandist 19. sajandi algu

- film „Kaali saladused“
- film „Raua sulatamine“
- Buehl, Doug. Interaktiivõppe strateegiad klassiruumis. SA Omanäolise Kooli Arenduskeskus. Tallinn, 2002
- Internet
- <http://www.history.ee>
- <http://www.history.ee/Berta>
- <http://www.hot.ee/arheoloogmust/>

Allikad

- Henriku Liivimaa kroonika, tõlk. Richard Kleis, toim. Enn Tarvel, Tallinn 1982.
- Liivimaa vanem riimkroonika, tõlk. Urmas Eelmäe, toim. Enn Tarvel, Tallinn 2003.
- Bartholomäus Hoeneke: Liivimaa noorem riimkroonika, toim. Sulev Vahtre, Tallinn 1960.
- Johann Renner: Liivimaa ajalugu 1556–1561, tõlk. Ivar Leimus, Tallinn 1995.
- Balthasar Russow: Liivimaa kroonika, tõlk. Dagmar ja Hermann Stock, Tallinn 1993.
- Christian Kelch: Liivimaa kroonika, tõlk. Ivar Leimus, Tartu 2004.

- Christian Kelch: Liivimaa kroonika järg, tõlk. Ivar Leimus, Tartu 2009